

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że W. K. nie podlega, od 5 grudnia 2016 r., ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek D. K.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 5 grudnia 2016 r. strony zawarły umowę, której nadały nazwę umowy o pracę, na okres próby od 5 grudnia 2016 r. do 4 lutego 2017 r. i mocą której W. K. powierzono obowiązki handlowca w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1 850,00 zł. W dniu 4 lutego 2017 r. została zawarta kolejna umowa na czas określony od 5 lutego 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. i mocą której W. K. powierzono obowiązki handlowca w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 2 000,00 zł. W dniu 10 marca 2017 r. do Inspektoratu w K. wpłynął wniosek o wypłatę dla W. K. zasiłku z ubezpieczenia chorobowego od dnia 9 marca 2017 r. Organ rentowy podkreślił, że w okresie od 21 września 2015 r. do 18 marca 2016 r. W. K. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba bezrobotna, natomiast w okresie od 19 marca 2016 r. do 4 grudnia 2016 r. podlegała tylko obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba bezrobotna (w okresie tym nie posiadała tytułu do ubezpieczenia chorobowego). Analiza konta W. K. wykazała, że obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek D. K. podlegała w okresie od 12 sierpnia 2013 r. do 10 września 2015 r., natomiast w okresie od 2 grudnia 2013 r. do 26 stycznia 2015 r. oraz od 1 czerwca 2015 r. do 3 sierpnia 2015 r. była niezdolna do pracy z powodu choroby. Zdaniem organu rentowego, całością zebranego materiału dowodowego wskazuje, że W. K. nie świadczyła pracy na rzecz płatnika składek D. K.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył, że sytuacja finansowa firmy nie pozwalała na zatrudnienie pracownika, a ponadto pracodawca nie przedłożył żadnego dokumentu potwierdzającego wykonywanie pracy przez W. K.. W ocenie organu rentowego, umowa o pracę zawarta między W. K., a płatnikiem składek D. K. nosi znamiona czynności pozornej, której celem było obejście przepisów prawa i uzyskanie dzięki temu świadczenia wypłacanego z ubezpieczenia społecznego – zasiłku chorobowego.

/decyzja k.55 - 58 akt ZUS/

W dniu 2 czerwca 2017 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie W. K. od powyższej decyzji, w którym wniosła o jej zmianę i stwierdzenie, że od dnia 5 grudnia 2016 r. W. K. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, ubezpieczeniom rentowym, ubezpieczeniu chorobowemu oraz wypadkowemu. W. K. wskazała, że w firmie (...) pracuje od dnia 5 grudnia 2016 r. i wówczas została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych. Skarżąca zaznaczyła, że została poddana obowiązkowym badaniom lekarskim oraz podjęła pracę na stanowisku handlowca. Z uwagi zaś na fakt, że od daty wcześniejszego wyrejestrowania nastąpiła 14 – miesięczna przerwa, W. K. została zatrudniona na okres próbny (w późniejszym okresie skarżąca została zatrudniona na czas określony). Skarżąca podniosła, że płatnik składek podjął decyzję o rozszerzeniu prowadzonej działalności o handel obwoźny i potrzebował zaufanego i znającego branżę pracownika. W. K. podkreśliła, że jest spokrewniona z płatnikiem i nie może dziwić zaufanie, jakim została obdarzona. Nadmieniała także, że wcześniej była zatrudniona u ww. płatnika, ale wówczas nie zajmowała się handlem na rynkach. Firma, (...) posiada trzy kasy fiskalne, a dwie kasy zostały zakupione w kwietniu 2016 r., po uprzednim rozszerzeniu działalności o handel obwoźny. Do głównych obowiązków pracowniczych, powierzonych W. K., należała sprzedaż zakupionego towaru oraz dopilnowanie, aby w 2017 r. nie zabrakło żadnych nowości modowych. W ocenie skarżącej, przedstawiona przez organ rentowy argumentacja jest chybiona.

/odwołanie k. 2-5/

W odpowiedzi na odwołanie, która wpłynęła do tutejszego Sądu w dniu 3 lipca 2017 r. pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy przytoczył argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.42 – 44 odwrót/

D. K. poprał odwołanie.

/e-protokół rozprawy z dnia 21.08.2017r. , płyta k. 84/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik D. K. od dnia 15 maja 2013 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). Siedziba firmy znajduje się w K.. Przeważającym przedmiotem działalności firmy jest działalność maklerska związana z rynkiem papierów wartościowych i towarów giełdowych. W ramach prowadzonej działalności firma (...) świadczy usługi w zakresie udzielania pożyczek pod zastaw , zajmuje się handlem walutą , świadczy usługi ksero , a od kwietnia 2016 r. prowadzi handel obwoźny. Od 2015 r. D. K. zatrudniał 3 pracowników w oparciu o umowy o pracę.

/wypis z (...) k.8 akt ZUS , a nadto zeznania zainteresowanego min.01:01:07 – 01:08:10 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:26:01 – 00:51:04 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r. , płyta CD k.84 , dokumentacja k.60 – 66/

Wnioskodawczyni W. K. legitymuje się wykształceniem średnim , ogólnokształcącym.

/okoliczność bezsporna/

D. K. jest synem W. K..

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 15 listopada 1999 r. do 21 lutego 2011 r. W. K. prowadziła własną działalność gospodarczą i w jej ramach zajmowała się handlem obwoźnym.

/dokumentacja pracownicza wnioskodawczyni k.67 , zeznania wnioskodawczyni min.00:53:08 – 01:01:07 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:05:19 – 00:26:01 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r. , płyta CD k.84/

W okresie od 12 sierpnia 2013 r. do 10 września 2015 r. W. K. była pracownikiem firmy syna (...) -D. K. i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała obowiązki pracownicze handlowca. W okresie od 2 grudnia 2013 r. do 26 stycznia 2015 r. oraz od 1 czerwca 2015 r. do 3 sierpnia 2015 r. W. K. była niezdolna do pracy z powodu choroby. W okresie od 16 marca 2015 r. do 30 kwietnia 2015 r. W. K. korzystała z urlopu bezpłatnego.

/świadcstwo pracy w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.67 , a nadto ustalenia w aktach ZUS/

W okresie od 21 września 2015 r. do 18 marca 2016 r. W. K. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba bezrobotna , natomiast w okresie od 19 marca 2016 r. do 4 grudnia 2016 r. podlegała tylko obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba bezrobotna.

/ustalenia w aktach ZUS/

W dniu 5 grudnia 2016 r. pomiędzy firmą (...), a W. K. została zawarta umowa, nazwana umową o pracę na okres próbny od 5 grudnia 2016 r. do 24 lutego 2017 r. W treści umowy wskazano, że W. K. w ww. okresie będzie świadczyć pracę na stanowisku handlowca z wynagrodzeniem w wysokości 1 850,00 zł w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano K. ul. (...).

/umowa o pracę w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.67/

U podstaw zaangażowania W. K. leży fakt , iż D. K. darzył swoją matkę zaufaniem. Wnioskodawczyni , co do zasady, miała zajmować się handlem obwoźnym.

/zeznania zainteresowanego min.01:01:07 – 01:08:10 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r. , płyta CD k.84/

Zaświadczenie lekarskie z dnia 2 grudnia 2016 r. wskazuje na brak przeciwwskazań do wykonywania przez wnioskodawczynię pracy na stanowisku handlowca – sprzedawcy.

/zaświadczenie lekarskie w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.67/

W dniach od 5 do 6 grudnia 2016 r. W. K. odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

/karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.67/

Aneks z dnia 2 stycznia 2017 r. strony ww. umowy o pracę ustaliły, że od dnia 1 stycznia 2017 r. wynagrodzenie W. K. będzie wynosić 2 000,00 zł.

/aneks do umowy o pracę w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.67/

W dniu 4 lutego 2017 r. pomiędzy firmą (...), a W. K. została zawarta umowa, nazwana umową o pracę na czas określony od 5 lutego 2017 r. (z datą rozpoczęcia wykonywania obowiązków pracowniczych określoną na dzień 6 lutego 2017 r.) do 31 grudnia 2017 r. W treści umowy wskazano, że W. K. w ww. okresie będzie świadczyć pracę na stanowisku handlowca z wynagrodzeniem w wysokości 2 000,00 zł w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano K. ul. (...) lub miejsce wskazane przez pracodawcę.

/umowa o pracę w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni wraz z zakresem czynności - k.67/

W. K. podpisywała listy obecności w pracy.

/listy obecności k.6-11/

W ramach powierzonych czynności W. K. zajmowała się sprzedażą towaru (w postaci spodni dżinsowych oraz kurtek) na rynkach, zlokalizowanych w Ł. (w wtorki oraz piątki), w G. (w środy), w K. (w soboty) czy też w K. (w czwartki). W. K. ewidencjonowała sprzedaż za pomocą kasy fiskalnej. Wnioskodawczyni dojeżdżała na rynki samochodem należącym do firmy płatnika. Co do zasady, wnioskodawczyni wyjeżdżała na rynek o godzinie 6 i wykonywała powierzone jej obowiązki do godziny 14. Po zakończeniu sprzedaży, W. K. przekazywała utarg swojemu synowi. W przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych, wnioskodawczyni kończyła pracę na rynku wcześniej (bądź nie wyjeżdżała na rynek w ogóle) i przyjeżdżała do siedziby firmy płatnika, gdzie zajmowała się wykonywaniem czynności organizacyjnych, czynności porządkowych, pakowaniem towaru, czy też świadczeniem usług ksero.

/zeznania wnioskodawczyni min.00:53:08 – 01:01:07 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:05:19 – 00:26:01 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r., płyta CD k.84/

W. K. posiadała samodzielność decyzyjną w zakresie wyboru rynku, na którym miała sprzedawać danego dnia. Zdarzało się, że wnioskodawczyni zamiast na rynek, na którym, co do zasady handlowała danego dnia, jechała na inny rynek np. w środy - zamiast do G., jechała do Ł..

/zeznania wnioskodawczyni min.00:53:08 – 01:01:07 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r., płyta CD k.84/

W. K. sprzedawała towar zakupiony przez D. K. w W. (zakupu dokonywał raz na dwa miesiące). W ramach obowiązków pracowniczych, wnioskodawczyni opłacała tzw. placowe. Wnioskodawczyni kończyła wykonywanie czynności na rynkach, stosownie do zakończenia aktywności – rynku jako miejsca działalności komercyjnej.

/zeznania zainteresowanego min.01:01:07 – 01:08:10 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:26:01 – 00:51:04 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r., płyta CD k.84, faktury VAT k.15 – 24/

W. K. choruje na depresję (od chwili śmierci swojej matki tj. od 7 czerwca 2013 r.) i z tej przyczyny leczy się psychiatrycznie. D. K. wie o chorobie swojej matki.

/zeznania wnioskodawczyni min.00:53:08 – 01:01:07 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r. , płyta CD k.84 ,
zaświadczenie k.81 – 81 odwrót/

Zaświadczenia lekarskie o niezdolności do pracy zostały wystawione W. K. od dnia 23 lutego 2017 r.

/ustalenia w aktach ZUS/

Podczas nieobecności wnioskodawczyni w pracy , D. K. sporadycznie zajmował się sprzedażą towaru na rynkach. W
połowie 2017 r. D. K. zatrudnił pracownika tj. S. S. i powierzył mu prowadzenie lombardu.

/zeznania zainteresowanego min.01:01:07 – 01:08:10 protokołu rozprawy z dnia 21 sierpnia 2017 r. , płyta CD k.84/

W 2015 r. przychody firmy płatnika przedstawiały się następująco:

- styczeń – 22 416,00 zł
- luty – 20 444,00 zł
- marzec – 14 060,00 zł
- kwiecień – 14 732,00 zł
- maj – 11 777,00 zł
- czerwiec – 14 837,00 zł
- lipiec – 20 046,00 zł
- sierpień – 25 196,00 zł
- wrzesień – 19 402,00 zł
- październik – 14 860,00 zł
- listopad – 22 758,00 zł
- grudzień – 13 346,00 zł

Łączna suma przychodu wyniosła 213 898,44 zł , a koszty uzyskania przychodu wyniosły 126 204,10 zł. Dochód wyniósł
86 694,34 zł.

/zestawienie k.58/

W 2016 r. przychody firmy płatnika przedstawiały się następująco:

- styczeń – 19 289,00 zł
- luty – 12 675,00 zł
- marzec – 16 282,00 zł
- kwiecień – 39 285,00 zł
- maj – 56 610,00 zł
- czerwiec – 50 641,00 zł

- lipiec – 53 044,00 zł
- sierpień – 43 843,00 zł
- wrzesień – 40 792,00 zł
- październik – 43 172,00 zł
- listopad – 46 778,00 zł
- grudzień – 53 948,00 zł

Łączna suma przychodu wyniosła 476 365,90 zł , a koszty uzyskania przychodu wyniosły 495 287,10 zł. Dochód z uwzględnieniem różnicy remanentowej tj. 83 267,07 zł wyniósł 64 345,87 zł.

/zestawienie k.57/

W okresie od stycznia do czerwca 2017 r. przychody firmy płatnika przedstawiały się następująco:

- styczeń – 29 400,00 zł
- luty – 50 352,00 zł
- marzec – 59 556,00 zł
- kwiecień – 50 498,00 zł
- maj – 39 910,00 zł
- czerwiec – 36 427,00 zł

Łączna suma przychodu w ww. okresie wyniosła 266 147,86 zł , a koszty uzyskania przychodu wyniosły 266 603,99 zł.

/zestawienie k.56/

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie ww. dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

W odniesieniu do zeznań wnioskodawczynie oraz płatnika, wskazać należy, że Sąd odmówił im wiary w zakresie , w jakim wskazywali, że wnioskodawczynie w spornym okresie faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika - w ramach stosunku pracy. Ze złożonych, przez strony, zeznań wynika bowiem, że w relacji łączącej wnioskodawczynię z zainteresowanym występowały elementy obce stosunkowi pracy, a wskazuje na to brak podporządkowania pracowniczego , przejawiającego się w choćby w swobodzie decyzyjnej, jaką dysponowała wnioskodawczynie.

W ocenie Sądu , o ile nie ulega wątpliwości ,że wnioskodawczynie wykonywała pewne czynności na rzecz firmy płatnika , ale nie miały one charakteru stosunku pracy.

Dokumentacja pracownicza została sporządzona, aby uprawdopodobnić istnienie stosunku pracy, między stronami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią **art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1** ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.963) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika, na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, została zawarta w przepisie **art.8 ust.1 cyt.** ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art. 22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem, wynikać z czynności faktycznych, wyrażających się, z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju

na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej - zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy W. K. faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika składek D. K., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą,, (...) , czy też strony zawarły kwestionowaną umowę o pracę, wyłącznie w celu wyłudzenia świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a więc dla pozorów, ewentualnie czy czynność ta nie zmierzała do obejścia prawa i nie była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu, analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczynie nie wykonywała pracy na rzecz D. K. na podstawie umowy o pracę.

W wykonywaniu umowy o pracę nie występuje element podporządkowania co do czasu oraz miejsca pracy. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, iż wnioskodawczynie nie była rozliczana z czasu pracy, a o tym, ile danego dnia spędzi czasu na wykonywaniu o czynności, polegających na sprzedaży towaru na rynku , decydowała ona sama. Niejednokrotnie , o wcześniejszym zakończeniu sprzedaży , czy też o jej braku, decydowały warunki atmosferyczne panujące danego dnia, ale ich analizą, pod kątem realizacji tychże czynności – decydowała wnioskodawczynie. Wprawdzie , w przypadku wcześniejszego zakończenia pracy na rynku , wnioskodawczynie zjawiała się w siedzibie płatnika , ale, zważywszy na różnorodność czynności, jakie wówczas wykonywała, nie sposób uznać, by obowiązki handlowca - sprzedawcy były jej jedynymi obowiązkami. Co również istotne , wnioskodawczynie dysponowała samodzielnością decyzyjną co do miejsca świadczenia pracy (co w oczywisty sposób przeczyło treści zawartych przez wnioskodawczynie umów o pracę z płatnikiem) i to od jej woli zależało gdzie danego dnia będzie prowadzić handel. Z zebranego materiału dowodowego wynika bowiem ,że jakkolwiek wnioskodawczynie , co do zasady, danego dnia tygodnia prowadziła handel w określonej miejscowości , tak jednocześnie mogła swobodnie zmieniać miejsce prowadzenia sprzedaży towaru.

Nadto , zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby u płatnika składek zaistniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na stanowisku handlowca. Podkreślić bowiem należy ,że pomimo ,iż D. K. rozszerzył prowadzoną działalność o handel obwoźny od kwietnia 2016 r. , to zdecydował się zatrudnić pracownika na stanowisko handlowca dopiero od grudnia 2016 r. Co jednak istotne , podczas nieobecności wnioskodawczynie w pracy , nie zatrudnił on pracownika w jej miejsce.

Dodatkowo wskazać należy, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika, rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest, bowiem, stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. Natomiast sam fakt wykonywania za wynagrodzeniem określonego rodzaju czynności przez jedną ze stron na rzecz drugiej w zależności od cech danego stosunku prawnego, co do zasady może zostać zakwalifikowany, jako umowa o dzieło, umowa zlecenia lub też umowa o świadczenie usług, o której mowa w art.750 k.c. wobec której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Ocena z jakim faktycznie stosunkiem prawnym mamy do czynienia na gruncie przedmiotowej sprawy pozostaje jednak poza zakresem rozważań Sądu Okręgowego, albowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie umowa o pracę.

Reasumując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego, oceny zawartej umowy o pracę, sposobu jej wykonywania zarówno przed okresem niezdolności ubezpieczonego do pracy jak i w okresie tej niezdolności, wynika, że wnioskodawczynie i płatnik składek zawarli umowę o pracę, której nie mieli zamiaru realizować. Umowa ta została zawarta jedynie w celu uzyskania przez wnioskodawczynie ochrony ubezpieczeniowej. Ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że był to jedyny cel zawarcia umowy o pracę. Wnioskodawczynie nie świadczyła pracy w reżimie umowy o pracę, bowiem w wykonywaniu pracy występują elementy obce dla stosunku pracy – brak podporządkowania pracowniczego, samodzielny w wyborze czasu oraz miejsca realizacji czynności.

Zgodnie z art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie przez strony na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana.

W wyroku z dnia 2 lipca 2008 roku (II UK 334/07, Lex nr 531865) Sąd Najwyższy wskazał, iż w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa. Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia.

W ocenie Sądu, celem podjętych przez wnioskodawczynię działań było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Nawet, jeżeli nie można, wprost, wykazać pozorności świadczenia czynności, objętych przedmiotową umową, nazwaną umową o pracę, to z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę nie była wykonywana. Wprawdzie płatnik składek założył akta osobowe to jednak, w ocenie Sądu, dokumenty te nie świadczą o wykonywaniu pracy. Stworzenie tej dokumentacji miało jedynie uprawdopodobnić świadczenie pracy. Do ustalenia, że doszło do powstania między stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy, wynikające z umowy o pracę i to czyniły.

Nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Stronom chodziło o uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego i temu celowi podporządkowały skonstruowanie określonej sytuacji prawnej, a umowa o pracę stanowić miała przede wszystkim narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę, nie mogło stanowić podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

Przedstawione wyżej rozważania jednoznacznie wskazują, iż zawarta umowa o pracę i sposób jej realizacji nie odpowiada treści art.22 k.p. Umowa ta jest zatem nieważna z uwagi na jej pozorność (art.83§1 k.c.).

Podkreślić przy tym trzeba, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają tak kształtować elementy stosunku pracy, jaka jest wola stron. Powyższa kwestia przestaje być tylko sprawą stron nawiązujących stosunek pracy, gdy po uregulowaniu niespełna jednomiesięcznych składek przerzuca się ciężar wypłaty świadczeń na fundusz dysponujący publicznymi pieniędzmi, którymi zarządza Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W systemie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada solidaryzmu. Solidaryzm oznacza urzeczywistnienie idei samopomocy społecznej poprzez udzielanie świadczeń osobom znajdującym się w potrzebie, z funduszu wypracowanego wspólnym wysiłkiem ubezpieczonych. Oznacza to, że płacą wszyscy, a korzystają tylko ci którzy zostali dotknięci ryzykiem socjalnym. (por. W. Muszalski Ubezpieczenie społeczne, Warszawa 2004). Tymczasem działania płatnika i wnioskodawczyni zmierzały do tego, aby osiągnąć nieuzasadnione świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych osób ubezpieczonych.

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez W. K. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) odpowiada prawu i na podstawie art.477¹§1 k.p.c. wyroku oddalił odwołanie.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

S.B.